

цями, пов'язаними з такими питаннями: методологічні проблеми вищої педагогічної освіти за кордоном; тенденції, особливості, зміст професійної підготовки вчителів у закордонних країнах; професійна освіта за кордоном у контексті загальноосвітньої підготовки; питання педагогічної технології, методів та організаційних форм навчання у школах Австралії; особливості та складові педагогічної майстерності вчителя Австралії; підходи до навчального процесу в системі підвищення кваліфікації вчителя в Австралії; організація системи професійної освіти Австралії.

Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури дає змогу констатувати, що дослідження стану розвитку вищої педагогічної освіти Австралії уможливило, по-перше, вивчити цілісний процес становлення професійної підготовки майбутніх педагогів у контексті розвитку вищої педагогічної освіти Австралії, України; по-друге, виявити провідні тенденції, наукові ідеї, творчий досвід професійної підготовки майбутнього педагога в університетах Австралії, що зумовлює трансформацію ціннісних основ австралійського соціуму; по-третє, визначити інноваційні моделі професійної підготовки майбутніх педагогів у провідних закладах вищої педагогічної освіти Австралії, узагальнити основні тенденції розвитку професійної освіти й визначити можливості їхнього використання у професійній освіті України.

Дослідження є необхідним для розв'язання загальних суспільних потреб України у підвищенні рівня освіти та подолання соціально-педагогічних суперечностей, зокрема, між потребами суспільства в педагогічних кадрах, підготовка яких має відбуватися з урахуванням краєвих здобутків педагогічного досвіду інших країн світу і відсутністю такої підготовки в традиційній вітчизняній педагогічній освіті.

Гавриш М. М., канд. філол. наук, доцент,
завідувач кафедри німецької мови

ТЕОРІЯ «КУЛЬТУРНИХ СТАНДАРТІВ» І ВИКОРИСТАННЯ ЇЇ ПОЛОЖЕНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

1. Сучасна постіндустріальна епоха, в якій домінуючими є процеси активної міжнародної інтеграції та співпраці, змінила статус людини у виробничій сфері та суспільстві в цілому, зробивши її визначальним критерієм економічного розвитку, та сформувала якісно нові вимоги до фахівців і керівних кадрів. Спеціаліст, якого вимагає сьогодення ситуація, мусить мати не тільки — а в багатьох випадках і не в першу чергу — глибокі фахові знання, але й відзначатися не менш важливими якостями/компетенціями, до яких відносять, приміром, комунікабельність, комп'ютерну грамотність, володіння іноземними мовами, мобільність і т.п. Оскільки процеси глобалізації передбачають (і по-іншому не можуть відбуватись) інтенсивні контакти між людьми різних країн, тобто представниками різних культур і традицій, то *міжкультурна компетенція* стала беззаперечно однією з найважливіших рис нинішніх фахівців, суттєвою передумовою успішної професійної кар'єри.

Міжкультурна компетенція, у нашому розумінні, — це комплексне явище, яке охоплює такі якості індивідууму:

— знання типових рис ментальності, особливостей мислення та поведінки, культурних та історичних традицій представників інших націй/культур/мов;

— готовність до визнання культурної ідентичності свого партнера по комунікації та — як наслідок — до знаходження компромісних рішень;

— сприйняття й розуміння іншорідності як можливості збагачення й розширення знань та уявлень про світ.

Усвідомлення важливості цього феномену знайшло своє закріплення і в «Рамковій програмі з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України» (К.: Ленвіт, 2006), яка вбачає основну мету викладання німецької мови у розвитку професійно орієнтованої *міжкультурної* комунікативної компетенції студентів.

2. Одним з шляхів досягнення цієї мети може бути, на нашу думку, використання підходів, розроблених у рамках теорії «культурних стандартів» (Kulturstandards), зокрема, професором у відставці Університету Регенсбург (Німеччина) Александром Томасом. Культурні стандарти визначаються тут як *способи/манери* сприйняття дійсності, мислення, формування і висловлення оцінки та вчинення тих чи тих дій, які більшістю представників певної культури сприймаються й розглядаються в аспекті власної поведінки, але й у відношенні до інших як нормальні, типові та навіть обов'язкові. За логікою цієї теорії, культурні стандарти засвоюються/опановуються їх носіями, представниками певної культурної спільноти, несвідомо в процесі дорослішання та розвитку і також несвідомо/рефлекторно проявляються у їх діях у відповідних ситуаціях соціального середовища. Приміром, суттєві культурні стандарти німців автори цієї концепції вбачають в орі-

ентації на справу, повазі до структур і правил, плануванні часу чи розмежуванні професійної і особистої сфер, українцям же, на їх погляд, притаманні орієнтація на ієрархію, непрямий менеджмент конфліктів і проблем, гнучке поводження з правилами, нестійка самовпевненість.

Отже, міжкультурну компетенцію можна визначити і як обізнаність індивідууму в культурних стандартах/нормах/правилах іншої нації та його здатність до адекватної реакції і поведінки у випадках прояву цих стандартів.

3. Базовий матеріал для ідентифікації культурних стандартів — у рамках зазначеного підходу — утворюють *конкретні, невидумані й проблемні ситуації* з практики роботи і спілкування німців за кордоном і представників інших націй з німцями, в тому числі і в Німеччині. Тобто, йдеться про ситуації, в яких колізія різних культурних стандартів (різних норм поведінки і комунікації) призвела до непорозумінь, неприємних несподіванок чи й конфліктів, що не сприяло швидкому й ефективному виконанню завдань і належному робочому клімату в колективі. Детальний опис таких непростих у міжкультурному контексті випадків з їх інтерпретацією, поясненнями їх можливих історичних причин і порадами щодо подолання «культурних бар'єрів» можна знайти, зокрема, в публікаціях «Die Deutschen — Wir Deutsche» («Німці — ми німці», С. Шроль-Махль) та «Begrüßlich in der Ukraine» («На роботі в Україні», Л. Фінк, Ш. Груттауер, А. Томас).

4. Дидактично підготовлене використання зазначених ситуацій у навчальному процесі з німецької мови сприятиме виконанню головної мети іноземномовної підготовки студентів і матиме низку істотних переваг:

— студенти працюватимуть не з абстрактними прикладами з відомими висновками (на кшталт: «З німцями завжди необхідно бути пунктуальним»), а тренуватимуть конкретну (комунікативну) поведінку в конкретних ділових чи буденних ситуаціях;

— студенти отримають привід для роздумів, для критичного погляду на власні правила поведінки та на традиції і звичаї іншого народу, що розвиває відчуття й сприйняття культурного розмаїття та суттєво сприяє міжкультурному порозумінню;

— тренування мовленнєвих навичок (комунікативної компетенції) відбуватиметься за таких умов у тісному взаємозв'язку з формуванням міжкультурної компетенції та розвитку розумових здібностей студентів, що можна розглядати як переконливу ознаку ефективного й інтенсивного навчального процесу.

Гавриш О. О., канд. філол. наук, доцент
кафедри німецької мови

ERFOLGSFAKTOREN BEI DER VORBEREITUNG DER PROJEKTARBEIT (ФАКТОРИ УСПІХУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ПРОЕКТНОЇ РОБОТИ)

Projektarbeit ist eine effektive Form des handlungsorientierten Studiums, weil sich Studierende dabei in Gruppen zusammenfinden, um in Eigenverantwortung ein Problem oder eine Aufgabe zu erarbeiten und die Ergebnisse öffentlich zu präsentieren. Damit die Vorbereitung der Projektarbeit effektiv verläuft und zum Erfolg führt, muss man einige wichtige Erfolgsfaktoren berücksichtigen.

Der erste entscheidende Erfolgsfaktor ist die **Zielsetzung**. Ein Ziel ist ein in die Zukunft projiziertes Ergebnis. Die Studenten müssen genau wissen, was sie eigentlich wollen. Man braucht eine klare Vorstellung von dem angestrebten Ergebnis, das erreicht werden soll. Ein Ziel muss realistisch und in seinen Qualitäten präzise beschrieben werden. Um sicher zu sein, dass ein Ziel auch erreichbar ist, brauchen Studierende natürlich das dazu notwendige *Wissen*, zielrelevante Informationen und Erfahrung.

Der zweite Schritt führt zur Überlegung, wie man ein Ziel erreicht. Bekanntlich führen immer mehrere Wege nach Rom, aber es gilt nun den besten Weg zum Ziel zu finden. Diese Phase nennt man **Planung** und die bedeutet Vorausdenken. Dabei werden die einzelnen Schritte festgelegt, die zum Ziel führen. Innerhalb der Projektgruppe muss entschieden werden, was im Einzelnen von wem, wann und wie getan werden muss, bis das Ziel erreicht wird. Planung ist ein wichtiger Erfolgsfaktor, weil durch gute Vorbereitung in der Durchführung weniger Fehler entstehen. Die Gefahr, frustriert aufzugeben, verringert sich.

Der dritte Erfolgsfaktor ist das **Tun** (die Umsetzung), denn wer weiß, was er will und wie er es erreicht, muss sich entscheiden und handeln. **Tun ist Erfolgsfaktor Nummer 1**, denn ohne Tun geht nichts. Während bei der Zielfindung und Planung Wissen und Erfahrung erforderlich sind, geht es beim Tun um das *Können*. Bei der Umsetzung braucht man Fähigkeiten, die sich im praktischen Handeln beweisen.